

MEET YOUR PLANET

EEN ONDERZOEK NAAR DE APOCALYPTISCHE VERTELSTRUCTUUR VAN FROZEN PLANET.

Bachelorwerkstuk Theater,- Film en Televisiewetenschappen
Marchena Saften, 3456595
8 april 2013

Thema: Televisie Documentaires
Begeleider: Dr. Vincent A. Crone
Blok 3, 2012/2013
Universiteit Utrecht

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Methode	5
3. Analyse	7
3.1. De vijf uitspraken van de oorzaak-gevolgverhaallijn	7
3.2. De vijf uitspraken van de redderverhaallijn	9
3.3. De betekenis	10
4. Conclusie	11
4.1. Discussie	12
Bronnen	13

1. INLEIDING

“When the rogue comet went through the asteroid belt, it sent shrapnel right for us. For the next 11 days, the Earth's in a shooting gallery. Even if the asteroid its self hits the water, it's still hitting land. It will slam into the ocean bedrock. Now if it's a Pacific Ocean impact, which we think it will be, it will create a tidal wave about 3 miles high, flash boil millions of gallons of sea water. It will hit the West Coast and wash up in Denver. Japan is gone, Australia is wiped out. Half of the Earth's population will be incinerated by the heat blast, the rest will freeze to death in a nuclear winter. Basically the worst parts of the Bible.” -Dan Truman, Armageddon (1998)-¹

Het einde der werelden, het einde der tijden, een ieder kent het thema dat het vergaan van de aarde kenmerkt. Het woord Apocalyps betekent dan ook letterlijk onthulling of openbaring, het openbaar maken of onthullen van de toekomst van de mensheid. De Apocalyps die we vandaag de dag vaak tegenkomen in fictiefilm baseert zijn verhaalstructuren veelal op de Bijbelse verhalen. Deze Bijbelse verhalen uit het boek ‘Revelations’, het laatste boek van het nieuwe testament benadrukken het einde der tijden. Laura Copier beschrijft in haar proefschrift, *Preposterous revelations visions of apocalypse and martyrdom in Hollywood cinema 1980 – 2000*, hoe de fictiefilm zich verhoudt tot de verschillende apocalyptische vertelstructuren en hoe deze verhalen zich ontrafelen.² De verhaallijnen die in fictiefilms voorkomen zijn over het algemeen doorsnee films, die zich verhouden tot de moderne of meer hedendaagse apocalyptische vertelstijl. Volgens Conrad Ostwalt wordt er een duidelijke distictie gemaakt tussen de traditionele vorm van de Apocalyps die zich voornamelijk verhoudt tot het Bijbelse boek ‘Revelations’ en de hedendaagse apocalyptische vertelstijl die zich meer verdiept in de Hollywood versie van het einde der tijden. Beide vormen zijn volgens Copier onlosmakelijk met elkaar verbonden. Steeds terugkerende thema’s/kenmerken binnen deze vertelstijl zoals boetedoening, moraliteit en zondigheden/zonden worden veelvuldig uitgeput. Deze thema’s kunnen volgens Conrad niet ontbreken: *“In his opinion, these modern, secular, and cinematic representations of apocalyptic themes have an important function: they provide meaning to a chaotic existence.”* Daarnaast is het volgens Conrad belangrijk dat zowel fictie als non-fictie films zich bewust zijn van het moreel beseft dat het verhaal over het einde der tijden met zich meedraagt.³

De apocalyptische vertelstijl typeert niet alleen de hedendaagse fictiefilm maar is ook een steeds terugkerend thema in documentaires van de BBC. Er worden in verschillende reeksen van de BBC en dan met name de BBC Earthreeks, uitvoerig gesproken over de manier waarop onze aarde verandert. De onderwerpen die aanbod komen en hoe deze zich verhouden tot de klimaatsverandering

---

¹ *Armageddon*: 2004. Buena Vista Home Entertainment. Touchstone Pictures.
http://www.finestquotes.com/movie_quotes/movie/Armageddon/page/0.htm

² Copier, Laura. *Preposterous revelations visions of apocalypse and martyrdom in Hollywood cinema 1980 – 2000*: Universiteit Amsterdam. 2009. 21.

³ Ostwalt, Conrad. *Screening the sacred, Religion, Myth, and Ideology in popular American Film*. Westview Press, Oxford. 1995. 55-63.

en de manier waarop mens en dier hierop reageren. Er wordt in zowel de fictiefilm als de documentaires een bepaalde vertelstructuur gehanteerd die zich verhoudt tot de Apocalyps. Het is hierbij belangrijk dat we ons niet alleen richten op de overeenkomsten van de apocalyptische vertelstructuren tussen fictie en documentaire, maar dat we ons ook richten op welke kenmerken van de apocalyptische vertelstijl de documentaire anders gebruikt of inzet. Er is binnen dit onderzoek specifiek gekozen voor de BBC reeks *Frozen Planet* en daarbinnen zal alleen de ‘*making of*’ -*On Thin Ice* geanalyseerd worden.⁴ In de ‘*making of*’ van *Frozen Planet* worden er verschillende dringende uitspraken gedaan die een apocalyptische vertelstijl kenmerken, deze uitspraken worden extra benadrukt door dreigende beelden en *special effects*. Het is belangrijk om de vertelstructuur van *Frozen Planet* te ontleden en daarbij te kijken hoe de Apocalyps daarin een rol speelt. Wat betekent het voor mens en dier dat deze aarde kan vergaan, en hoe wordt dit neergezet in *Frozen Planet*. Er zijn duidelijke verschillen tussen de apocalyptische vertelstructuren in fictie en die van een documentaire, deze scenario’s geven een voorlopig beeld van hoe de wereld er nu uitziet en hoe deze zal veranderen in de toekomst. Deze verschillen maakt dat we kunnen kijken wat er niet overeenkomt in *Frozen Planet* en op wat voor manier deze verschillen bijdragen aan de manier waarop apocalyptische vertelstructuren in deze documentaire gebruikt worden. Het is belangrijk om aan te geven dat *Frozen Planet* niet alleen wetenschappelijk kennis en dringende uitspraken doet over de veranderingen van aarde maar dat deze documentaire ook zijn steentje wil bijdragen aan de maatschappij. In *Frozen Planet* wordt er zowel gesproken over de wetenschappelijke als maatschappelijke relevantie die bijdraagt aan de kennis die we hebben over de aarde. Er zitten educatieve en informatieve aspecten in deze documentaire die inzicht geven in de steeds veranderlijke aard van onze planeet, mens en dier. We kunnen daarnaast ook vaststellen dat de fictiefilm zich merendeels focust op het opbouwen van spanning waardoor cruciale wetenschappelijke en maatschappelijke kennis vaak wordt beperkt of volledig achterwege wordt gelaten. Het hoeft namelijk niet gebaseerd te zijn op ware feiten, het is fictie en hierdoor zijn uit de lucht gegrepen ideeën toegestaan. We komen dan tot de volgende onderzoeksvraag; Op welke manier heeft ‘the making of’ *Frozen Planet* een apocalyptische vertelstructuur?

In de volgende hoofdstukken zal er een uitgebreide verantwoording van de gekozen onderzoeksmethode aan bod komen. Vervolgens passen we de methode toe op de analyse van ‘the making of’ *Frozen Planet* die uiteen zal vallen in drie delen. Tot slot de conclusie en is er ruimte voor discussie.

---

⁴ Attenborough, David. *Frozen Planet*. BBC EARTH/ BBC WOLDWIDE LTD. 2011.

2. METHODE

In dit onderzoek zal er gebruik gemaakt worden van een narratologische onderzoeksmethode. Met deze methode kunnen we kijken naar de manier waarop verschillende vertelstructuren gebruikt worden. Narratologie is in zijn essentie het vertellen van verhalen, waarbij er geen rekening gehouden wordt met de relatie tussen realiteit en fictie. Een verhaal staat volgens Mieke Bal op zichzelf en heeft als doel de verbanden van verschillende soorten verhalende teksten te achterhalen. Met deze verbanden wordt er bedoeld dat er in verschillende verhalen, verschillende causale verbanden zijn te achterhalen. Deze causale verbanden verhouden zich tot een bepaalde geschiedenis of een logische serie van gebeurtenissen. Een verhaal verteld wel degelijk een bepaalde geschiedenis maar de manier waarop Mieke Bal een verhaal automatisch definieert als een serie van logische gebeurtenissen, valt te bekritisieren. Een serie van logische gebeurtenissen suggereert dat er altijd een begin, midden en einde aan een verhaal zit. Er zit dus een andere connotatie aan het woord logisch, namelijk dat deze ook gelijk verwijst naar een chronologische volgorde. In dat geval gaan we er dus vanuit dat een verhaal logisch is opgebouwd met een chronologische volgorde die een bepaalde geschiedenis beschrijft.⁵

Als we kijken naar verschillende vormen van vertellen zien we dat er in fictie vaak een duidelijke opeenvolging van gebeurtenissen aanwezig is, terwijl er bij documentaires of andere non-fictie films er vaak een meer gefragmenteerde structuur is. Naar mijn mening kan een logische serie van gebeurtenissen ook ontstaan zonder dat er gebruikt wordt gemaakt van een chronologische volgorde. De causaliteit tussen verschillende gebeurtenissen volgen elkaar zodanig op dat het verhaal wat er verteld wordt helder is, dit staat los van een chronologische volgorde. Als we kijken naar een documentaireserie als *Frozen Planet* die in dit onderzoek centraal staat, kunnen we zien dat het een logisch verhaal is, dat is opgebouwd uit verschillende uitspraken en beelden. Er is een duidelijk causaal verband aanwezig in deze documentaire die doormiddel van dringende uitspraken, verontrustende beelden en wetenschappelijke feiten ons door de geschiedenis en eventuele toekomst van de aarde leidt. De manier van vertellen of het discours van een verhaal speelt een grote rol in hoe de gebeurtenissen elkaar opvolgen. In Kozloff 's onderzoek naar narratieve structuren wordt dit nader uitgelegd. Kozloff baseert zich op drie lagen van vertellen, de eerste laag gaat over het verhaal (story); wat gebeurd er met wie, de tweede laag gaat over het discours (discourse); hoe wordt het verhaal verteld. Volgens Kozloff is het belangrijk om nog een derde laag toe te voegen die zich sterk verhoudt tot televisie namelijk het schema van televisie, of in welke volgorde wordt het verhaal verteld en wanneer. Deze derde laag is van belang omdat we te maken hebben met het medium televisie. Ook in het geval van de documentaire en dan met name de televisie documentaire zijn we afhankelijk van het schema dat de zender aanhoudt volgens Kozloff. In deze paper zullen we ons meer richten op de tweede laag die Kozloff beschrijft, aangezien de manier van vertellen (discours) en hoe

---

⁵ Bal, Mieke. *A Mieke Bal Reader. Travelling Concepts in the Humanities: A Rough Guide Chicago*. The University of Chicago Press (2006). Toronto: University of Toronto Press 2002. 3-26.

dit in zijn werk gaat van belang zijn in *Frozen Planet*.⁶ Dit omdat we willen onderzoeken op welke manier *Frozen Planet* een apocalyptische vertelstructuur heeft en hoe deze manier uiteenvalt.

Er is duidelijk gekozen voor de narratieve methode omdat deze zich vooral richt op de vertelstructuur en de ontwikkeling van een verhaal. Narratologie is een methode die zich niet alleen richt op de verhalende structuur maar ook hoe een bepaald verhaal tot stand komt. Een narratologische onderzoeksmethode is relevant in dit onderzoek omdat er gekeken kan worden hoe er doormiddel van dringende uitspraken een duidelijke apocalyptische boodschap naar voren wordt gebracht. Daarnaast kunnen we met deze methode ook achterhalen welke geschiedenissen en of wetenschappelijke kennis er gebruikt worden om meerdere verhaallijnen uit een te zetten en hoe deze zich kunnen verhouden tot een apocalyptische vertelstructuur. *Frozen Planet* beoogt twee verschillende kanten te laten zien van de veranderingen die zich voordoen op onze planeet. Door het gebruik van twee verschillende vertelstructuren die parallel aan elkaar lopen kan worden aangetoond dat er gespeeld wordt met een apocalyptische vertelstructuur die zich begeeft op twee niveaus. Het belang van deze onderzoeksmethode is dan ook dat het vaststelt of weerlegt waarom de manier van vertellen in *Frozen Planet* Apocalyptisch is, en hoe dit verschilt of overeenkomt met de fictiefilm met een soortgelijk apocalyptisch thema. De narratologie ontleed deze vertelstructuren zonder onderscheidt te maken in genre, wat in tegenstelling is tot andere onderzoeksmethoden zoals discoursanalyse en de semiotiek. Doordat er geen onderscheid in genre wordt gemaakt en dat de narratologie zich specifiek richt op de totstandkoming en opbouw van het verhaal, is het mogelijk om overeenkomsten en verschillen te zien die zich verhouden tot een bepaalde historie en zijn ontwikkelingen.⁷

De analyse zal bestaan uit drie delen, in het eerste deel zal de eerste verhaallijn genaamd oorzaak-gevolg uiteen gezet worden, dit wordt gedaan aan de hand van vijf uitspraken uit *Frozen Planet*. In het tweede gedeelte zal de tweede verhaallijn genaamd redder uiteen gezet worden dit wordt ook gedaan aan de hand van vijf uitspraken. Tot slot zal er een kort analyseoverzicht gegeven worden over hoe deze verhaallijnen samenkomen en wat de betekenis hiervan is. In de driedelige analyse zal onder andere teruggerepen worden op de theorie van Kozloff en hoe deze de verhaallijnen blootlegt.

---

⁶ Kozloff, Sarah. 'Narrative Theory and Television.' *Channels of Discourse, Reassembled. Television and contemporary criticism*. Ed. R.C. Allen. London: Routledge, 1992: 67-100.

⁷ Kozloff, Sarah. *Invisible Storytellers, voice-over narration in American Fiction Film*. University of California Press, London.1988.23-37.

3. ANALYSE

In deze analyse bespreken we hoe Frozen Planet uiteen valt en op wat voor manier we zien dat er niet wordt uitgegaan van een lineaire vertelstructuur maar van een parallelstructuur. Met een parallelstructuur bedoelen we hier dat er in deze documentaire reeks gebruik wordt gemaakt van twee verhaallijnen die zich naast elkaar afspelen. Deze twee verhaallijnen worden met elkaar vergeleken, maar het voornaamste doel is dat ze elkaar ondersteunen en elkaar dus in balans houden. De eerste duidelijke verhaallijn is de oorzaak-gevolgverhaallijn, hierin worden we op de hoogte gesteld van de oorzaken van de klimaatsveranderingen en welke consequenties of gevolgen dat heeft voor onze planeet. Er wordt in deze verhaallijn duidelijke dringende uitspraken gedaan over hoe ons klimaat door de jaren heen is veranderd en hoe deze veranderingen ernstige gevolgen kunnen hebben voor de toekomst. Daarnaast wordt er benadrukt dat zowel mens als dier last ondervinden van deze oorzaken en dat in de toekomst deze oorzaken zullen verergeren. De tweede verhaallijn die parallel loopt aan de eerste verhaallijn is de redderverhaallijn. In deze verhaallijn worden er verschillende oplossingen en onderzoeken aangehaald waarmee we de Apocalyps zouden kunnen voorkomen of tegengaan. In deze verhaallijn worden er verschillende wetenschappelijke onderzoeken besproken die er gaande zijn, die ervoor zouden kunnen zorgen dat de gevolgen van de klimaatsveranderingen beperkt blijven en zich minder snel ontwikkelen. Er worden voornamelijk uitspraken gedaan over het belang van deze verschillende wetenschappelijke onderzoeken, experimenten en hulporganisaties en wat zij kunnen betekenen voor de toekomst van onze planeet.

Beide verhaallijnen worden in deze analyse besproken aan de hand van vijf uitspraken. Deze vijf uitspraken geven een beeld van hoe beide verhaallijnen ingaan op de apocalyptische vertelstructuur van Frozen Planet. Hierdoor kunnen we zien hoe beide verhaallijnen parallel aan elkaar lopen en waarom. Als eerste zal de oorzaak-gevolgverhaallijn besproken worden en zullen de vijf uitspraken ontleed worden. Daarna zal de redderverhaallijn besproken worden aan de hand van zijn vijf uitspraken. Bij deze analyse zullen we vooral ingaan op het causale verband tussen de uitspraken die gedaan worden. Aan het einde van de analyse komen de beide verhaallijnen samen en zal er worden ingegaan op de manier waarop deze verhaallijnen zich tot elkaar verhouden, en wat dit eigenlijk betekend. We kunnen aan de hand daarvan ook uitspraken doen over de manier van vertellen in deze documentaire reeks en op wat voor manier dit een apocalyptische vertelstructuur is.

3.1. DE VIJF UITSPRAKEN VAN DE OORZAAK-GEVOLGVERHAALLIJN:

- 1) “De kans bestaat dat ergens in de komende decennia misschien zelfs al in het jaar 2020 er hier open water zal zijn, dit is voor het eerst in de menselijke geschiedenis.”
- 2) “De *artic* is twee keer zo snel aan het verwarmen als de rest van de wereld, dit heeft gigantische gevolgen voor onze hele planeet.”

- 3) “Sinds 1980 is het met ijs bedekte gebied 30 procent kleiner geworden, dit betekend dat dit de komende 20 jaar hoogstwaarschijnlijk zal verdubbelen.”
- 4) “Het verdwijnende zee-ijs is een probleem voor de totale planeet, omdat het, het klimaat beïnvloed.”
- 5) “Wat er met de ijskappen gebeurt, kan de aarde radicaal veranderen.”⁸

Aan de hand van deze vijf uitspraken kunnen we zien dat er duidelijk de nadruk wordt gelegd op bepaalde situaties. Deze situatie plaatsen verschillende klimaatsveranderingen in de tijd en welke gevolgen hieraan verboden (kunnen) zijn. Hoe deze oorzaken tot stand zijn gekomen wordt heel beperkt behandeld in de uitspraken. De oorzaak in deze verhaallijn is gebaseerd op wetenschappelijke feiten die worden ondersteund door verschillende beelden die hiermee gepaard gaan. Vervolgens wordt deze oorzaak in een bepaald perspectief geplaatst die ons een duidelijk beeld moet geven van de toekomst van de planeet. Sarah Kozloff bespreekt in haar theorie van de drie lagen van vertellen, dat de tweede laag genaamd discourse ingaat op de manier waarop een verhaal verteld wordt. Een verhaal kan volgens Kozloff verschillende logica's hebben, deze logica's gaan uit van de volgorde waarin een verhaal verteld wordt. Dit hoeft niet per definitie een chronologische manier van vertellen te zijn. Er kan sprake zijn van een oorzaak en gevolg zonder dat er een logische of chronologische vertelstructuur aanwezig is. In de oorzaak-gevolg verhaallijn van *Frozen Planet* is er niet gelijk sprake van een chronologische vertelstructuur, er is geen duidelijk lineair verband tussen de uitspraken. Elke uitspraak staat op zich zelf. Wat we wel kunnen zien is dat elke uitspraak een duidelijk dringende oorzaak aanhaalt die gebaseerd is op een wetenschappelijk feit waarop vervolgens een aantal gevolgen worden besproken die onvermijdelijk zijn. Deze manier van vertellen zoals Kozloff het ook wel beschrijft is de als-en-dan vertelvorm. Hierbij wordt er een situatie/standpunt beschreven waarbij er consequenties aan verbonden zijn. Als de ijskappen blijven smelten dan zal dat gevolgen hebben voor onze hele planeet.⁹ Deze twee elementen staan met elkaar in verband en volgen elkaar logisch op, er is geen ontkomen aan. Deze manier van vertellen komt vaak voor als er gesproken wordt over bepaalde ideologische uitspraken. Deze ideologische uitspraken staan in direct verband met de apocalyptische vertelstructuur van *Frozen Planet*. Het discours van deze documentaire reeks wordt gekenmerkt door een non-lineaire vertelstructuur doordat de manier waarop het verhaal verteld wordt niet per definitie in een chronologische volgorde verteld hoeft te worden. Het zijn wetenschappelijk onderbouwde feiten die in tegenstelling tot fictiefilms niet per definitie elkaar logisch moeten opvolgen. Het enige wat hierbij wel van belang is, is dat de oorzaken en de gevolgen van de uitspraken die besproken worden in deze verhaallijn zich tot elkaar verhouden en hoe ze in verband met elkaar staan.

---

⁸ Attenborough, David. *Frozen Planet*. BBC EARTH/ BBC WOLDWIDE LTD. 2011.

⁹ Kozloff, Sarah. *Invisible Storytellers, voice-over narration in American Fiction Film*. University of California Press, London.1988.23-37.

3.2. DE VIJF UITSPRAKEN VAN DE REDDERVERHAALLIJN:

- 1) “Hulp kwam uit onverwachte hoek als de marine helpt met het in de gaten houden en het meten van de dikte van het ijs, om op deze manier de gevolgen van de klimaatsverandering te controleren.”
- 2) “Glaciologen als *Alun* bestuderen de kracht van de zogenaamde Moulins (watervallen), Alun wil weten waar het water heen gaat en welke invloed het op het ijs heeft.”
- 3) “Met dit soort experimenten wordt gekeken hoe het water onder het ijs de snelheid beïnvloed waarmee de gletsjers naar zee stromen.”
- 4) “Wetenschapper *Andy Smith* wil vooral de onderkant van het ijs bij de kust in kaart brengen.”
- 5) “De wetenschappers zitten wel met een andere vraag; gaat het ijs sneller in zee stromen als de oceaan warmer wordt. Daarom kijken deze wetenschappers naar waar de ijskappen de zee raakt en wat daarvan de gevolgen zijn.”¹⁰

We kunnen aan de hand van de bovenstaande uitspraken van de redderverhaallijn zien dat het menselijk handelen centraal staat. Met het menselijk handelen wordt bedoeld dat de acties of daden van de mens ervoor zou kunnen zorgen dat de planeet niet vergaat. Dit menselijk handelen wordt duidelijk gemaakt doormiddel van verschillende studies en onderzoeken waarbij de mens zich inzet om ervoor te zorgen dat we de klimaatsveranderingen kunnen controleren. Het ultieme doel is om ervoor te zorgen dat de aarde uiteindelijk niet vergaat, maar er wordt ook duidelijk aangegeven dat controleerbaarheid van de veranderingen dit mogelijk maakt. In deze verhaallijn wordt er niet alleen ingespeeld op het menselijk handelen maar ook op het moreel van de mens zelf. Het moreel dat de mens er goed aan doet om ervoor te zorgen dat de aarde gezond blijft. Dit lot ligt in de handen van de mensheid en wordt in de uitspraken duidelijk naar voren gebracht. Deze uitspraken bespreken zowel de oorzaken als de gevolgen, en daarbij wordt de mens en wat zij zou kunnen betekenen centraal gesteld. Naast het centraal stellen van het menselijk handelen kunnen we zien dat in meerdere uitspraken de controleerbaarheid van de veranderingen bevraagd wordt. Wetenschappers stellen zichzelf vragen over de manier waarop de veranderingen plaatsvinden. Dit doelt erop dat men wil nagaan of de veranderingen die plaatsvinden of die in de toekomst zullen plaatsvinden voorspelbaar zijn. Hierdoor zouden ze beter kunnen inspelen op hoe de veranderingen zich ontwikkelen.

Als we dit menselijk handelen doortrekken naar de fictiefilm, zien we dat ook daar de acties van de mens een eventuele Apocalyps zou kunnen voorkomen. Dit is dus een duidelijke overeenkomst tussen beide. Er is daarentegen wel een verschil in hoe er wordt ingegaan op het toekomstperspectief. In *Frozen Planet* zien we dat doormiddel van experimenten en onderzoeken er antwoorden gezocht worden op de klimaatsveranderingen, maar er is geen duidelijke oplossing. In de fictiefilm wordt er volgens Copier heel duidelijk door de mens gezocht naar een oplossing die de Apocalyps tegengaat of

---

¹⁰ Attenborough, David. *Frozen Planet*. BBC EARTH/ BBC WOLDWIDE LTD. 2011.

voorkomt. De controleerbaarheid en meetbaarheid die in *Frozen Planet* besproken wordt moet eventueel leiden tot de ultieme oplossing, in de fictiefilm wordt het menselijk handelen voornamelijk ingezet om tot de ultieme oplossing te komen. Daarnaast is het ook belangrijk om te weten dat in de fictiefilm het vinden van een oplossing erg dringend is, in *Frozen Planet* zijn ze ook gebaat bij een oplossing maar deze heeft minder urgentie. Dit verschil komt doordat erin de fictiefilm gewerkt wordt met een bepaald scenario of script dat gevolgd wordt, hierbij is de urgentie om tot een oplossing te komen om de aarde te redden leidend en zorgt dit ook nog eens voor spanningsopbouw.¹¹ In *Frozen Planet* is deze urgentie wel aanwezig maar op een andere manier, namelijk dat het zoeken naar een oplossing niet bereikt kan worden op korte termijn. Er moeten een heleboel gegevens verzamelt worden doormiddel van onderzoeken en experimenten om überhaupt tot een oplossing te komen, als die er al is. De wereld verandert constant, niks staat vast en daarom is het van belang dat de mens zich ervan bewust wordt dat elke beslissing die er genomen wordt een consequentie met zich meebrengt, die invloed heeft op hele de planeet.

3.3. DE BETEKENIS

We hebben geleerd dat beide verhaallijnen een gemeenschappelijk doel hebben, namelijk de situatie van de aarde, maar dat beide verhaallijnen een ander element centraal stellen. We zien dat bij de oorzaak-gevolgverhaallijn men zich richt op de situaties en de daar bijbehorende consequenties, dit wordt vervolgens in een context geplaatst. Bij de redderverhaallijn zien we dat het menselijk handelen centraal staat en dat dit in verband staat met een moreel standpunt om de aarde te redden van de ondergang. De twee verhaallijnen volgen elkaar niet op maar lopen parallel aan elkaar, hierdoor kan *Frozen Planet* beide kanten van de medaille belichten. Er word zowel een negatief en dreigend beeld neergezet als een positief beeld met goede vooruitzichten. De parallelstructuren laten naast de kanten van de medaille ook zien dat ze elkaar ondersteunen, de ene verhaallijn houd de ander in balans. Op deze manier zien we dat de mens zowel veroorzaker (eerste verhaallijn) als redder is (tweede verhaallijn). Dit zorgt ervoor dat de mens zowel veroorzaker als redder is en dit moreel probeert te verantwoorden. Naast deze bevindingen is er ook een ander belangrijk element dat niet kan worden weggelaten, het open einde. In *Frozen Planet* is er een duidelijk open einde, hiermee wordt ook benadrukt dat niemand weet hoe het einde van de wereld eruit ziet, als deze bestaat. Hiermee wordt er ruimte gelaten voor eigen invulling. *Frozen Planet* geeft dus een scala aan informatie waarbij er twee verhaallijnen worden weergegeven die elkaar in balans houden, maar ook duidelijk de verantwoordelijkheid bij de mensheid neerlegt. Deze verantwoordelijkheid is dus vrijblijvend, en vooralsnog toe te rekenen aan het geweten en het moreel besef van de mensheid in zijn algemeen.

---

¹¹ Curran, James, eds. *Mass Communication and society 'Culture, the media and the Ideological Effect' (Stuart Hall)*. Edward Arnold Open univeristy Press, London. 1977. 315-331.

4. CONCLUSIE

We hebben gezien dat er verschillende vormen zijn van hoe een verhaal wordt opgebouwd als het gaat om de verhalen die het einde der tijden beschrijven. Volgens Sarah Kozloff is een narratieve vertelstructuur opgebouwd uit verschillende lagen die duidelijkheid geven over hoe het verhaal gestuurd wordt en door wie deze gestuurd wordt.¹² Aansluitend aan deze theorie, kunnen we volgens Copier en Ostwalt een verschil erkennen tussen de traditionele en de hedendaagse apocalyptische vertelstructuur. In *Frozen Planet* zien we dat er afgeweken wordt van de lineaire vertelstructuur en dat vaste formats die veel gebruikt worden in fictiefilm een meer wetenschappelijke en maatschappelijke draai krijgen. Hieruit kunnen we afleiden dat de sturing van het narratief of de manier waarop het verhaal van *Frozen Planet* verteld wordt zowel educatief als informatief is en waarbij de eventueel naderende Apocalyps centraal staat. Daarnaast kunnen we uit de driedelige analyse van de documentaire opmaken dat er in plaats van een lineaire apocalyptische vertelstructuur een parallel structuur wordt aangemeten waarbij de Apocalyps een centrale rol speelt. Deze parallelstructuur -met aan de ene kant de oorzaak-gevolgverhaallijn en aan de andere kant de redderverhaallijn- belicht zowel de positieven als de negatieven kanten van de documentaire en laat hierdoor verschillende perspectieven door elkaar heen en naast elkaar lopen. De parallelstructuur draagt ook bij aan de notie van tijd die gehanteerd wordt in *Frozen Planet*, dit wordt met name duidelijk uit het open einde van de documentaire. Er wordt in de gehele documentaire gesproken over de geschiedenis en hoe deze de toekomst waarschijnlijk zal beïnvloeden, maar de uitspraken aan het einde van *Frozen Planet* worden afgesloten met de vraag of het einde van de wereld en dus de Apocalyps wel gaat gebeuren. Dit open einde laat ruimte voor speculaties en vragen. Hiermee kunnen we concluderen dat *Frozen Planet* het hedendaagse model hanteert maar duidelijk laat merken dat de Apocalyps in de handen van de mensheid ligt en zich verwijdt van het 'heilige rijk' die het Goddelijke noch in twijfel trekt noch loslaat.¹³ Ook komt uit de documentaire naar voren dat de redding zit in de aanpassing van de mens en het geloof in een betere wereld, ook wel het defaitisme genoemd. Het vergaan van de wereld ligt in de handen van de mensheid, en wij alleen kunnen ervoor zorgen dat het goed komt. We kunnen ook concluderen dat de mens zowel veroorzaker als redder is en dat hierbij het moreel besef zwaar meetelt.

Tot slot kunnen we doormiddel van deze bevindingen antwoord geven op de onderzoeksvraag; Op welke manier heeft 'the making of' *Frozen Planet* een apocalyptische vertelstructuur? We kunnen concluderen dat *Frozen Planet* gebruik maakt van een apocalyptische vertelstructuur die zich baseert en laat sturen door een parallelstructuur die verschillende perspectieven en standpunten belicht en blootlegt. De Apocalyps neemt een centrale rol in, die aanzet tot zowel educatie als informatie en

---

¹² Kozloff, Sarah. 'Narrative Theory and Television.' *Channels of Discourse, Reassembled. Television and contemporary criticism*. Ed. R.C. Allen. London: Routledge, 1992: 67-100.

¹³ Copier, Laura. *Preposterous revelations visions of apocalypse and martyrdom in Hollywood cinema 1980 – 2000: Universiteit Amsterdam*. 2009. 24-39.

stimuleert het gegeven dat de verantwoordelijkheid van onze planeet in de handen ligt van de mensheid.

4.1. DISCUSSIE

Voor een vervolgonderzoek zou het wellicht interessant zijn om te kijken hoe de documentaire reeks Frozen Planet zich verhoudt tot andere soortgelijke documentaires zoals bijvoorbeeld National Geographic. Hiermee kunnen we aantonen op welke manier documentaires over het ontstaan en veranderen van onze planeet zich tot elkaar verhouden en welke kenmerken daarbij een rol spelen. Daarnaast is het interessant om te zien hoe verschillende cinematografische elementen ingezet worden. Ook is een vervolgonderzoek over de daadwerkelijke Bijbelse betekenissen die voorkomen in documentaires als Frozen Planet interessant. Er zou dan eventueel een vergelijking gemaakt kunnen worden tussen de BBC Earth documentaires die uitgezonden worden via de EO omroep en de BBC Earth documentaires die uitgezonden worden via de BBC. Dit vervolg onderzoek richt zich dan met name op de verschillen tussen religie en wetenschap binnen de BBC Earthreeks in zijn algemeen.

BRONNEN

Allen, Robert C, eds. *Channels of Discourse, Reassembled*. Routledge, London. 1992.

Armageddon. 2004. Buena Vista Home Entertainment. Touchstone Pictures.
http://www.finestquotes.com/movie_quotes/movie/Armageddon/page/0.htm

Attenborough, David. *Frozen Planet*. BBC EARTH/ BBC WOLDWIDE LTD. 2011.

Bal, Mieke. *A Mieke Bal Reader. Travelling Concepts in the Humanities: A Rough Guide Chicago*. The University of Chicago Press (2006). Toronto: University of Toronto Press 2002.

Bordwell, D. en Thompson, K. *Film Art. An Introduction*. 9e druk. New York: McGraw-Hill, 2010.

Copier, Laura. *Preposterous revelations visions of apocalypse and martyrdom in Hollywood cinema 1980 – 2000: Universiteit Amsterdam*. 2009.

Curran, James, eds. *Mass Communication and society*. Edward Arnold Open univeristy Press, London. 1977.

Kindt, Tom. *What is narratology?, Questions and Answers regarding the status of Theory*. Walter de Gruyter, New York. 2003.

Kozloff, Sarah. *Invisible Storytellers, voice-over narration in American Fiction Film*. University of California Press, London. 1988.

Ostwalt, Conrad. *Screening the sacred, Religion, Myth, and Ideology in popular American Film*. Westview Press, Oxford. 1995.